



KOMITET DO SPRAW RADIA I TELEWIZJI
„POLSKIE RADIO I TELEWIZJA”
OŚRODEK BADAŃ OPINII PUBLICZNEJ
I STUDIÓW PROGRAMOWYCH
02-625 Warszawa, ul. Woronicza 17, tel. 43-87-92

Nr 23

KOMUNIKAT Z BADAŃ luty 1974 r.

WYBORY DO RAD NARODOWYCH

Pod koniec grudnia ubiegłego roku Ośrodek przeprowadził sondaż
wybiorczy^{1/} dotyczący:

- poziomu wiedzy obywatelskiej na temat wyborów oraz po-
informowania o niektórych zasadach funkcjonowania rad narodo-
wych
- oceny działalności środków masowego przekazu w okresie
wyborów

Wiedza obywatelska na temat rad narodowychWybory do rad narodowych

Na pytanie: kogo wybierała ludność 9 grudnia ub.r., jakich
przedstawicieli i do jakich ogniw systemu władzy, badani odpo-
wiedzieli następująco:^{2/}

Ogółem badanych 979 osób= 100%

Odpowiedzi w %

- radnych do gminnych, miejskich, dzielnicowych i powiatowych rad narodowych	79
- radnych do wojewódzkich lub rów- norzędnych rad narodowych	60
- Wojewodów i Prezydentów miast	16

1/ Na losowej reprezentatywnej próbie ogółu mieszkańców kraju
/w wieku 16 i więcej lat/

2/ Pytanie miało charakter quizu - respondenci mogli wybierać
z zamieszczonej listy dowolną liczbę odpowiedzi, wśród których
tylko dwie były prawidłowe

- Naczelników gmin, miast i powiatów	14
- delegatów do Komitetów Frontu Jedności Narodowej	11
- posłów na Sejm	5
- trudno powiedzieć	19

Z ogółu badanych:

- 36% prawidłowo określiło wszystkie trzy szczeble rad narodowych, do których wybierano radnych
- 14% potrafiło prawidłowo wyodrębnić z listy tylko jedną odpowiedź, mówiącą łącznie o wyborach do najniższych i średnich ogniw systemu rad
- 1% badanych podkreślił jako jedną odpowiedź, dotyczącą wyborów do wojewódzkich /lub równorzędnych/ rad
- 30% respondentów wykazało wiedzę połowiczną, wskazując najczęściej obie prawidłowe odpowiedzi /tj. najniższe + średnie ogniwa rad oraz szczebel najwyższy - wojewódzki/, równocześnie jednak podkreślając inne błędne odpowiedzi z listy /Naczelników, Wojewodów i Prezydentów, delegatów do FJN itp./
- zaś 19% osób nie umiało w ogóle nic na ten temat powiedzieć.

Znacznie częściej prawidłowych odpowiedzi udzielali: mężczyźni niż kobiety, osoby młodsze niż starsze, posiadające przynajmniej nieukończone średnie wykształcenie, mieszkańcy dużych i średnich miast niż wsi i małych miast. Poziom poinformowania o wyborach był najwyższy wśród pracowników umysłowych, niższy - wśród robotników wykwalifikowanych i rolników, a najniższy - wśród robotników niewykwalifikowanych.

Konkludując należy stwierdzić

- co trzeci obywatel w kraju dysponuje pełnym rozeznanie, jakiego rodzaju wybory miały miejsce w dniu 9 grudnia

ub.r., do jakich ogniw rad wybierano wtedy radnych

- blisko połowa osób posiada wiedzę częściową, w ramach które - obok prawidłowo wyróżnianych szczebli rad narodowych - występują także inne, niewybieralne organy lub w której orientacja ta jest ograniczona tylko do swojego lokalnego oraz powiatowego szczebla rad narodowych /bez rad wojewódzkich/

- natomiast co piąty mieszkaniec nie posiada żadnej orientacji w systemie przedstawicielskim rad narodowych, nie potrafiąc określić jakich jego ogniw dotyczyły ostatnie wybory.

Takie rezultaty sondażu dowodzą ograniczonej wiedzy o wyborach, traktowanych bardziej jako manifestacja postawy obywatelskiej niż akt świadomego wyboru reprezentantów do terenowych organów przedstawicielskich.

Niektóre zasady funkcjonowania systemu rad narodowych

W kwestionariuszu zamieszczono cztery pytania^{3/}, dotyczące funkcjonowania rad narodowych. Pytania te brzmiały następująco:

- A Kto we władzach terenowych pełni zadania zarządzająco-wykonawcze?
- B A kto we władzach terenowych pełni zadania uchwałodawczo-kontrolne?
- C Czy praca danego ^{radnego} jest pracą społeczną, bezpłatną czy pracą etatową, za pensję?
- D Czy pracownik rady narodowej /gminy, miasta, powiatu/ jest zazwyczaj radnym czy też nim nie jest?

Udzielenie poprawnych informacji na wszystkie cztery pytania wymagało od respondentów pewnej orientacji w zasadach reformy systemu rad narodowych, zapoczątkowanej w styczniu 1973 r. na wsi i rozszerzonej na pozostałe ogniwa rad tuż po wyborach w grudniu ubiegłego roku.

3/ Również o charakterze quizowym - z zamieszczonych odpowiedzi tylko jedna była prawidłowa.

Jak wynika z rozkładu odpowiedzi na pytania A,B,C i D;

- stosunkowo najwięcej osób /2/3 ogółu/ wykazało się orientacją w społecznym charakterze pracy radnego

- o wiele mniej osób /ok. 1/2 badanych/ zdaje sobie sprawę z odrębności funkcji pracownika aparatu rady i radnego

- zaledwie 1/3 respondentów odróżnia oba rodzaje organów rad: przedstawicielski i administracyjny i umie trafnie przypisać im wykonywany rodzaj zadań.

Właściwe rozróżnienie obu funkcji: uchwałodawczo-kontrolnych i zarządzająco-wykonawczych ułatwia zetknięcie się mieszkańców z obu rodzajami tej działalności. Praktyka wskazuje^{4/}, że kontakty z radami realizują się głównie poprzez załatwianie w ich organach administracyjnych różnych własnych spraw. Rezultaty sondażu powyborczego dostarczają dowodów braku orientacji większości ludności na temat podwójnej roli i zadań rad narodowych: jako organów przedstawicielskich i jako organów administracji terenowej; ponad 1/3 respondentów wyrażnie się do tego przyznaje, a 1/3 udziela na ten temat błędnych odpowiedzi.

W wyniku dodatkowo przeprowadzonej analizy stwierdzono, że:

- | | |
|--|--------------|
| - prawidłowych odpowiedzi na wszystkie cztery pytania quizu udzieliło zaledwie | 15% badanych |
| - na trzy pytania odpowiedziało poprawnie | 14% badanych |
| - na dwa pytania | 23% badanych |
| - na jedno pytanie | 23% badanych |
| - i wreszcie na żadne z nich nie odpowiedziało trafnie | 25% badanych |

Wiedzę na temat funkcji radnych i pracowników aparatu rad oraz podstawowych kompetencji organów przedstawicielskich i admini-

4/ Potwierdzona w badaniach z 1973 r. "Rada narodowa w oczach mieszkańców" - patrz komunikat Nr 10 z grudnia ub.r.

stracyjnych należy więc ocenić jako niedostateczną - tym bardziej, że sondaż miał miejsce krótko po wyborach do rad narodowych, w okresie kiedy środki masowego przekazu udzielały zarówno wyników wyborów jak i nowo wprowadzonej w życie reformie sporo miejsca.

Ocena działalności środków masowego przekazu w okresie wyborów

Oto odpowiedzi na pytanie, skąd respondenci czerpali informacje o przebiegu i wynikach wyborów^{5/}

Ogółem 979 osób = 100%
Odpowiedzi w %

- z telewizji	64
- z prasy	59
- z radia	45
- z rozmów z innymi ludźmi	21
- w ogóle nie korzystali z informacji na te tematy	11

Deklarowana intensywność korzystania z informacji o wyborach do rad narodowych z różnych źródeł przekazu jest duża i mówi raczej o zainteresowaniu przebiegiem i wynikami wyborów. Jednakże w świetle poprzednich wyników, wskazujących na niewysoki stopień wiedzy obywatelskiej o radach należy uzyskane wskaźniki korzystania z informacji traktować raczej sceptycznie lub sposób ich odbioru uznać za bierny.

Ocena informacji i komentarzy o przebiegu wyborów i ich znaczeniu przedstawia się, jak następuje:

^{5/} Odsetki przekraczają 100% - badani mogli czerpać informacje z różnych źródeł.

Ogółem 979 osób = 100%
Odpowiedzi w %

- były całkowicie przekonujące	23
- raczej przekonujące	30
- średnio przekonujące	20
- raczej nieprzekonujące	3
- zdecydowanie nieprzekonujące	1
- trudno powiedzieć	23

Opinie - jak widać - są spolaryzowane: połowa badanych ocenia informacje i komentarze dodatnio. Grupa osób niezbyt zadowolonych lub niezadowolonych z jakości informacji i komentarzy stanowi 1/4 ogółu badanych i tyle samo liczy grupa, której wybory nie interesowały i która nie potrafi się na ten temat wypowiedzieć. Częstotliwość występowania tej ostatniej kategorii wypowiedzi jest większa wśród kobiet, osób biernych zawodowo, rośnie wyraźnie wraz z wiekiem badanych, a spada przy coraz wyższym poziomie wykształcenia.

Krytycyzm w ocenie wartości informacji i komentarzy na temat wyborów narastał wraz ze wzrostem wykształcenia respondentów /jako "średnio przekonujące" oceniło je 14% z osób o niepełnym podstawowym wykształceniu i 25% spośród badanych posiadających nieukończone i ukończone wykształcenie wyższe/.